

НАШІ ПОЗИЦІЇ

Аресиф
орган
ЦЕНТРАЛЬНОГО
КОМІТЕТУ
УКРАЇНСЬКОЇ
РЕВОЛЮЦІЙНО-
ДЕМОКРАТИЧНОЇ
ПАРТІЇ

Editor: „Our Position“, Neu-Ulm, Ludwigstraße 10. Printer: „Our Position“, Neu-Ulm, Ludwigstraße 10. Circulation 4000, monthly. Post address: „Naschi Posyylji“, Neu-Ulm, Ludwigstraße 10. Phone: 7-29.

№ 4-5 (14-15)

1952 р.

З М І С Т

Передова — „Гачок закинено...“ Ф Правобережний — „Микола Хвильовий — могильник українського комунізму“. Іван Багряний — „Партія „останніх могікан“. Борис Криницький — „Sapientis Sat“. П. Веровський-Вітер — „Історія і практика совєтського землевпорядкування на Україні“. В Григоренко — „Перспективи розвитку транспорту в вільній Україні“. По всьому світу. Світ про Україну. З партійного життя. Хроніка.

Гачок закинено...

Першого квітня Сталін дав заочне інтерв'ю американським журналістам, в якому заявив про можливість мирного співжиття двох систем — соціалістичної (СССР) і капіталістичної (весь антикомуністичний світ), про можливість взаємодіючої співпраці між ними. Основою цього, як мотивував Сталін, може бути наявність по обох сторонах волі до співпраці та готовності виконувати взяті на себе зобов'язання, а головне — пошанування принципу рівноправності та невтручання в внутрішні справи інших країн.

Це була головна і найголовніша точка інтерв'ю, власне найголовніша точка сталінової далекпрічільної й тактично добре спроектованої відповіді. Пущено бальон на предмет упіймати й одурачити „капіталістичний світ“. Вірніше, закинено гачок, щоб світ західньої демократії упіймати, щоб ще раз його поексплуатувати проти нього ж. І думаємо, що й на цей раз буде здійснено, що гачок закинено не без успіху в майбутньому (може навіть в недалекому).

Як бачимо, ця заява новітнього московського імператора, голови колосальної тоталітарної держави, від якого, мовляв, залежить буде чи не буде нова війна, буде чи не буде світ і його культуру знищено, — прикувала до себе увагу цілого світу, всіх обивателів і проводирів того світу, і дістала великий резонанс.

Прикувала ця заява до себе увагу й дістала величезний резонанс тому, що була кинена в напружену атмосферу військових оборонних приготувань західнього світу в обличчя загрози комуністичної сталінської агресії, що була кинена в атмосферу психічного поденервовання обивателів усього світу, які, через свою політичну короткозорість та наївність, з переляком дивляться на цитаделю ВКП(б) — Москву, переодіваючи її силу та помножуючи реальне страхіття сталінових дивіацій на свій містичний переляк перед власним уробням. Нарешті во-

на кинена була в атмосферу загального переко-нання, на підставі корейського досвіду, що війну має почати (спровокувати) сталінська московська кліка за оволодіння світом.

Останнє переконання — це загальне переконання (і цілком вірне).

І раптом така заява! Нічого дивного, що в деякого стався своєрідний параліч здорового глузду. Як же ж! Очікували одне, а сталося зовсім інше, і таке чудесне — вождь страшної комуністичної імперії, той, в чіях руках, мовляв, „лежить ключ від війни й миру“, виголосив на увесь світ тезу про можливість співжиття й співпраці двох систем — комуністичної й капіталістичної (саме тих систем, які через свою непримаренність ось-ось мали зустрітись в третій світовій війні!). Тобто заявив про свою готовність мирно співпрацювати з світом капіталістичним — торгувати, міняти, купувати, продавати, замовляти, пити по чарці, дружити і т. д. І без жадної війни. Ба! Хижак виявився зовсім не хижак, а таким симпатичним і милим дядьком.

Що сталінова обновлена дещо (але стара) теза про „мирне співжиття“, кинена в такому моменті загально психічного напруження, має колосальний успіх, це безсумніву. До неї повернувся вухами цілий світ. Попри всі, на сповід незахитані, переконання, що треба готуватися до бою, світ все таки розчахнувся в своїй суцільності, діставши надію, що може обійтись й без війни. Більше того, що можна навіть буде торгувати і взагалі скористати зі сталінової обідняки про мирне співжиття.

Головний же успіх цього сталінового політичного ходу зумовлений тим, що він розрахований на суперечності в західньому світі і на тих суперечностях побудований. А саме — він розрахований на відому трагічну настановленість частини західнього світу торгувати мочі з канібалами. Це ж ця саме настановленість

Ф. ПРАВОБЕРЕЖНИЙ

Микола Хвильовий — могильник українського комунізму

(До 19-ї річниці його смерті)

Ім'я Миколи Хвильового нерозривно пов'язане з Українським Національним Відродженням і саме з його, так званою, „Харківською добою“.

Українське Національне Відродження — це величезна, епохальна подія, в житті українського народу, це подія, що трапляється, як каже Петро Стасів („Українська Трибуна“ 23.11 1947 р.), у народів раз на кілька сторіччя. Доба Українського Національного Відродження може бути поділена на два основних періоди, а саме: перший — роки 1917-1920-21, коли Україна була суверенною, самостійною Народною Республікою. Це роки буйного пробудження національної свідомості, роки нестриманих поривань — творити свою національну культуру; і другий більш довготривалий період — це намагання в умовах жорстокого окупаційного більшовицького режиму пошпирити і поглибити пробуджену Українською Революцією свідомість своєї національно-політичної окремішності, намагання розбудувати свою метрополію українську національну культуру.

Українське Національне Відродження в роки більшовицької окупації це величезний комплекс цілого ряду факторів, що, діючи часто на протилежних полюсах, творили одну спільну національну справу, творили один спільний національний фронт.

Українське Національне Відродження в цьому другому періоді це, насамперед, колосальна, циклічна праця Великого Українського Патріота, Голови Української Центральної Ради, першого Президента Української народної

спричинила свого часу визнання урядом Великобританії комуністичного Китаю Мао Тзе Дуна, і спричинила ще багато чого раніше (ще більше трагічного). А ще — він розрахований на політичну наївність та простодушність західного обивателя (навіть коли він займається високою політикою).

Жахаючись перспектив третьої світової війни (яку готує такий Сталін!) світ ладен скопити в сталінів капкан. Вірніше, він уже тримає в роті спокусливу сталінову наживку на залізному гаку.

І тепер тільки питання, що в світі візьме гору — чи тверезий розум і тверда воля збережуть себе, дати рішучу й нещадну збройну відсіч нещадному й підступному московському молокові, а чи міщанська малодушність і струсяча наївність, яка думає зберегти свій міщанський спокій, сховавши голову в золотий пісок сталінових слів про „мирне співжиття“.

Поживемо — побачимо.

Світ в ліпшій своїй частині багато чому навчився за останні десятиліття. Але дещо засвоїв здається, не дуже твердо. Такою, не дуже твердо засвоєною, є одна залізна істина (залізна з нашого погляду), а саме:

Всякі красиві фрази Сталіна й його політруків та дипломатів про „мирне співжиття“ тощо, є ніщо інше, як тактичні ходи для успішного досягнення головної їхньої ж тези — тези про т. зв. світову соціалістичну революцію, про революційне повалення світу „капіталістичного“ й встановлення збройною рукою диктатури пролетаріату в усьому світі. А нині до цього ще приходять російські месіянстичні, імперіалістичні амбіції московських можновладців.

А тому — теза про „мирне співжиття“ в перспективі має завершитися для заходу тією самою мотуакою, на якій повішано Петкових і

республіки (1918), великого українського вченого-історика Михайла Сергійовича Грушевського й його „Школи“ — сотень крапих українських науковців, зібраних ним в, так званих, „Історичних установах“. Заслуга Михайла Грушевського в тому, що в тяжкі роки після програти Визвольної Війни, коли значна частина українського населення перебувала в стані тяжкої духової депресії, він мав сміливість піднятися вище свого тодішнього емігрантського оточення й удаючи з себе „зміновіковця“ вернутись в Україну, щоб в оточенні свого народу продовжувати, започатковану в роках 1917-21, справу національно-державного відродження України.

Українське Національне Відродження — подруге — це величезний злет української духової культури в двадцятих та першій половині тридцятих років, що його називають ще „Харківською добою Українського Ренесансу“. Це високо-патріотична праця цілої когорти поетів, письменників, мистців, що піднесли українську духову культуру на небувалу ще височину, кульмінаційним пунктом якої була Велика Культурна Дискусія, що її започаткував один з найбільш видатних тогочасних письменників Микола Хвильовий. Ця дискусія сиринчала ідеологічний злам у всіх діянках та літературно-громадського як і державно-політичного життя України. „Це навіть дало привід Автукімові говорити що „автором хвильовизму в основному й по суті є не Хвильовий, а стихія“. „Очевидно, що ідеями“ які формулював Хвильовий, було насичено тоді повітря.

інших, тією кулею, якою розстріляно всіх антикомуністичних і антимосковських діячів в сателітних державах, тими тортуррами й ганьбою, яким було піддано Мідсенті, і нарешті тим вікном, з якого „вистрибнув“ Масарик.

Найостанніший найнаївніший обиватель у світі мусить усвідомити, що Сталін грає на його (наївного обивателя) бажанні „мирно співжити й співпрацювати“. Це не Сталін хоче мирно „співжити“, а світовий обиватель так хоче, Сталін же хоче те бажання поексплуатувати, як уже не раз поексплуатував. В цьому весь тактичний Сталінів секрет.

Ще не було доказів справжньої реалізації бодай в чомусь сталіньського словоблуддя про мирне співжиття.

І тих доказів не буде. І то дуже з простої причини. Мирне співжиття це значить в якійсь мірі довелось б Сталінові послабити тоталітарний режим, вимушено відкрити люк в залізній заслоні для просякнення ідей з вільного світу, в якійсь мірі згладити страшенні розбіжності в системах (скажем припинити терор і масове народобивство, припинити антинаціональну криваву еквілібристику тощо), а це значить — винести над власною системою смертний вирок, бо вона мусіла б тоді розвалитися.

На це Сталін й його кліка ніколи не піде. Бо його бажання зовсім протилежні. Підпорядкувати світ собі, хитрощами, підступом, а тоді залізом і кров'ю, т. зв. „диктатурою пролетаріату“, сіреч ЧК — ОГПУ — НКВД.

Одним з засобів досягнення цього є розбудова п'ятої колони в усіх державах „капіталістичного світу“ і в обивательських душах, димовою заслоною для чого має бути теж торг про „мирне співжиття“.

Світ мусить все це мати на увазі й не датися себе зловити.

С.Г.

Хвильовий тільки мав відвагу стати їх речником... (С. Ніколішин).

Українське Національне Відродження — потрете — це відава праця багатьох визначних українських патріотів, визначних політичних діячів з рядів колишніх „боротьбистів“, „україністів“ та багатьох виходців з селянських та робітничих рядів так партійних як і безпартійних, що разом з групою письменників творили національний фронт молоді революційної України.

Українське Національне Відродження — в четвертих — це колосальна, ще не усвідомлена й належно не оцінена українською громадськістю робота Української Автокефальної Православної Церкви, на чолі з Великим Митрополитом України Василем Липківським. Це тисячі українських інтелігентів — науковців, професорів, учителів, що, піднявши свій глас на амвон, повесили в народню гущу Слово Правди, закликаючи ставати в оборону Православної Віри, будучи національною свідомістю, закликаючи до національного єднання.

Українське Національне Відродження — нарешті — це праця сотень тисяч непомітних героїв — національно-свідомих селян, робітників, інтелігентів; це щоденно-буденна муравлина праця тисяч відданих патріотів, відданих синів своєї, щойно відродженої, Батьківщини.

Отже „Харківська доба Українського Ренесансу“ це одна з лавок в цілому комплексі русійно-творчих сил Українського Національного Відродження, а Микола Хвильовий — одна з чільних постатей тої доби.

На жаль ми не маємо можливості (за браком місця) сивнитись тут на біографії та детальним ознайомленні з літературною творчістю та політичною діяльністю М. Хвильового — це зовсім неможливе в рамках журнальної статті. Адаже мабуть ні про кого з діячів тих років не було стільки написано як про М. Хвильового. В Українській ССР, наприклад, М. Хвильовому було присвячено не менше як 400 книжок та газетних і журнальних статей та мабуть стільки ж на еміграції.

Хто ж такий М. Хвильовий та чому ми називаємо його могильником українського комунізму?

Микола Хвильовий письменник, блискучий стиліст, творець нової української прози. Вступивши в революцію комуністичною М. Хвильовий вийшов із неї, та разом і з життя, заподіявши собі смерть в страшну весну 1933 року, українським націоналістом в кращому розумінні цього слова. Була то бурхлива присгасна натура — не даром про нього говорили: „Воістину Хвильовий — сам хвильюється і всіх хвильює“.

Ім'я М. Хвильового ще й зараз — по 19-ти роках — служить об'єктом нестриманих нападів сталінської проца гандявної машини. Ще й зараз кремлівські чербери з вірячою люття називають М. Хвильового „буржуазним націоналістом“, „петлюрівцем“, „бандитом“ ба навіть — „шпигуном“. І це не випадково — бо мало хто завдав Кремлеві таких дошкулних ударів як М. Хвильовий та „хвильовизм“ (згадаймо бодай економічну доктрину професора Михайла Волобуєва, що її комуністична преса кваліфікувала як „політичну систему воєнного українського націоналізму“); не даром бо сам Сталін свого часу мусив забрати слово в справі „ухилу“ М. Хвильового; не даром бо Сталін, не наважуючись знищити цього джукчавого „петлюрівця“, що був, такби мовити, прапором молоді революційної України, намагався підштовхнути М. Хвильового на емірацію на Захід (під час перебування його в Західній Європі 1928 р.) щоб в такий бодай спосіб позбутись цього занадто популярного й впливового українського письменника й громадсько-політичного діяча.

Тим більше дивним є, що певна частина української еміграційної преси з не меншою люття, що заслуговує на краще застосування, також намагається залякати М. Хвильового, ажваючи до того так добре всім відомий „арсенал“ всіляких епітетів та наклепів як — „ведоучка“, „український коньюктурик... що не читав навіть „Кобзаря“, політичний аналіфает, навіть ЧеКіст. Причому — „...негачія Хвильового, каже П. Голубенко, нічим не обгрунтовується, а перші спроби показу правдивого образу Хвильового на фактичному матеріалі його творчості й діяльності зустрічають шалений тупий опір...“

Така „критика“ іде, переважно, з тих емігрантських кіл, які намагаються все і за всяку ціну негувати. Це в основному, представники чорної реакції, які за останніх 35 років нічому не навчилися, які проспала всі оті психологічні та соціальні зрушення, що сталися у світовій думці за останні десятиріччя, проспала все те, що відбулось за ці роки в США, у Великобританії та інших т. зв. капіталістичних країнах. Це ті кола, що в українському русі не виходять за межі „гощака“ і „боршу“, що проти них з такою силою воював М. Хвильовий; це кратям подібні до Гармаша та Лясковця, оті за всяку ціну „непримлюші“, що їх убивче-вбоге мислення так вірно охарактеризував Ів. Кошелівець в статті „Перед примарою „Саваторійної Зони“ („Укр. Вісті“ ч.28 180, 1948)

Чого ж так лютує Москва, чому так недобрий їй Микола Хвильовий?

А недобрий він тому, що після короткого захоплення „вселюдськими ідеями“ комуно-соціалізму, Хвильовий уже десь на початку двадцятих років зрозумів всю облудність комуністичних гасел, а зрозумівши, не побоявся зробити належні політичні висновки.

В своїх творах М. Хвильовий орієнтував українську літературу на Захід, на кращі осяги світової літератури, в протилежність зусиллям комуністичної партії скерувати її на „центр всесвітньої революції“ — Москву, яка, за словами М. Хвильового, перетворилась на „деятр всефедеративного міщанства“. Хвильовий намагався вивести українську культуру з підпорядкованого Москві провінційного становища на світові шляхи отже й ставити перед нею світові цілі.

Відомий поет і літературний критик професор Київського Університету Микола Зеров, що був ідеологічним провідником Київської групи неокласиків (крайньо-правих), нав'язуючись до вислову Хвильового про „психологічну Європу“, пише: „не уникаймо і старої Європи і буржуазної і навіть феодальної. Не лякаймося її психологічної зарази (хто знає — може пролетареві краще вже зразитися класовою окресленістю західно-європейського буржуа, аніж млявістю російського „каючагоси дьорьніва“) ...„Отак Зеров підтрмавав Хвильового, а Хвильовий, у свою чергу, писав такі „ересі“, як ота, що, мовляв, „молоді за мало самих творів Лєніна, нехай іде на вичуку до Зєрова“ (С.Гордієвський, „Микола Зєров“, „Укр.Вісті“ ч.31/89,1947).

С. Ніколішин, визначний націоналіст, в своїй надзвичайно цікавій праці „Культурна політика большевиків і український культурний процес“, що її (працю) О. Коршу в після слові називає „безсмертною“, оцінюючи значення, зачаткованої Хвильовим літературної дискусії, пише: „Нащо її українську культуру—Ф.П.) творити, кому вона потрібна? Чи українська культура трамплін до світової революції, чи до української державности? З Лєніним чи з Петлюрою?“

Людиною, що, знаючи емпірію творення української культури, увижала себе за дорослу сказати дещо й про її теорію, ставити їй цілі не подібні до Лєнінових — був Микола Хвильовий. Виступ М. Хвильового, його боротьба за філософію української творчості, створила цілу добу, найвищу точку цього періоду, добу так званої культурної дискусії... Хвильовий у революцію пішов як большевик, — революція ж його зробила націоналістом. Хвильовий був переродженець, тринадцятий апостол.“

Не дивлячись на те, що С. Ніколішин досить часто намагається оцінювати певні явища з вузько-націоналістичних позицій, а самого Хвильового „привласнює“, видаючи його за правдивого націоналіста західно-українського „толку“, майже унікальна в цьому питанні його праця безперечно заслуговує на увагу українського читача, тим більше, що в ній зібрано досить багато цікавих матеріалів.

Говорючи далі про гасло Хвильового „Європа, а не Москва“, С. Ніколішин пише: „От раптом маеш, Хвильовий у Харкові заговорив про єднання з Європою, Зєров у Києві — про антаку, а Шумський у Полтвоборі — що просвіти мало!... Хіба на це творилась українізація? Це була ересь! В Москві ударили в дзвін! На сполоді Хатлам

мало „мови“! Хвильовий писав: Європа це досвід багатьох віків. Це не та Європа, що її Шпенглер оголосив „На закаті“, не та що гине, до якої вся наша ненависть. Це Європа грандіозна... цивілізація, Європа — Гете, Дарвіна, Байрона, Маркса і т.д. Це та Європа/ без якої не обійдуться перші фаланги азіатського ренесансу...”

Остаточні політичні висновки М. Хвильовий зробив у своєму незакінченому, або вірніше — друга частина і кінець якого за наказом Московського Політбюро було знищено, — романі „Вальдшнепи“.

„В цьому романі, каже С. Гордінський, почула себе Москва смертельно ображеною; Хвильовий представив її там, як „центр усесвітнього міщанства“, як „збирательницю землі руської“, — себто закинув їй продовжування старої царської імперіалістичної політики.“ (С. Гордінський, Микола Хвильовий“, „Укр. Вісті“ ч. 18/76).

„Отже для советів, паше в іншому місті С. Гордінський, це роман сирваді надзвичайно ворожий, бо він не лише показує розклад, комуно-більшевизму, але й невідхильність українського націоналізму на Україні. І, власне, життя і творчість Хвильового саме тим і найбільш цікаві, що вони на живих прикладах і з трагічною послідовністю показують цю невідхильність.“ („Свобода“ ч. 162, США). А ось як тлумачить символіку цього роману А. Хвиля: „Автор поставив собі за завдання виявити в художніх формах свої політичні думки... Карамазов це той ширій, що йшов, а хоплений великими гаслами, робити революцію з комуністичною рештці побачив, що він „збиратель землі руської“... Карамазов і Аглая сходяться на одному, на основному, що революція відійшла в минуле, що великі гасла соціальних заворушень стали фарисейством, що історія в наших вибраних повторює в тридцятих роках ХХ. століття криваві дні французького термідуру, Робесп'єр уже давно поїдав на гілліотину Дантона... і... сам він доживає останні дні... Термідуру повному розгарі. Що ж залишається робити? Єдиний порятунок — націоналізм. Треба подбати лише про те, щоб термідуру правив до створення могутньої української національної держави... що єдине гасло, яке може запалити мільйони, піднести їх на височині патосу боротьби за Україну, за народ — є національне відродження, відродження нації...“ (дзв. у С. Николішина, ст. 35).

Є певні групи людей, що намагаються бачити у Хвильовому українського „тітоїста“. Це наслідок або цілковитої необізнаності, або сліпої ненависті (бож колишній комуніст), а остання, як відомо, не є доброю порадою. Навпаки — Хвильовий є могильником українського комунізму, хвильовизм — це симптом одужання тих (хоч і не численних) українців, які на початку революції були осліплені блиском „революційних ідей комунізму“.

Заслуга Хвильового не тільки перед українським народом, а й навіть перед усім людством і полягає саме в тому, що він викрив „ракковий характер“ так московського, як і світового комунізму й накреслив шляхи боротьби проти нього. „Хвильовизм — це теорія боротьби проти КП(б)У“ — каже С. Николішин.

Юр. Давнич в статті „Скрипник і Хвильовий“ („Укр. Вісті“ ч. 40/192) так визначає заслуги Хвильового перед людством:

„Головний ідейний подвиг Хвильового не тільки в гаслі „Геть від Москви“, яке лунало на Україні не раз ще й до нього, не тільки в його девізі метрополітної самостійної української культури. Ідейний подвиг Хвильового полягає в тому, що він методом мистецького пізнання розклав зерно комунізму як світової ідеї і викрив його, так би мовити, раковий характер — той свосріпний збудник страшних процесів бюрократичного переродження „загального“ в тоталітарне — „інтегральне“. Він так і сказав в одному творі, що на зміну світового мільярдера соціалізм і комунізм приводять на трон світової імперії світового чиновника — найменш шляхетного, найбільш бездушного і жорстокого типу володаря. Хвильовий викрив не тільки в советському, але й в європейському науковому соціалізмі його смертвляючу бюрократичну суть, що успадковує соціальному плану машини від імперіалізму і доводить до універсального абсолюту на погібель індивідуальності.“

Почавши свою літературно-революційну діяльність в 1921 році, Хвильовий уже перед 1924 роком, коли стала

затихати революційні бої й почалась праця над реалізацією здобутків революції, починає розуміти, що з революцією твориться щось недобре — „зіли, сукини сини, революцію“ — каже Хвильовий („На глухих шляху“). Відповідаючи на закиди, що він оспівує одиначі — окремих героїв, а не маси, які, мовляв, творять історію, Хвильовий запитує: „А що ж оспівувати? Всяку сволочу... тільки тому, що вона зветься комуністами? („Сивий Листопад“). Далі Хвильовий приходить до висновку: „Не маса, що не оформлена ідеологічно, буде задавати ідеологічний тон культурному ренесансові, а інтелігенція тієї маси“, а йще далі: „Очевидно історію робить не тільки економіка, але й живі люди“. Характеризуючи підсоветський „рай“, Хвильовий каже: „...навіруги нас люди живуть у виможливих злиднях, у таких злиднях, що аж ридати хочеться... („Вальдшнепи“).

В другій частині роману „Вальдшнепи“, устами одного з головних героїв роману, українського комуніста Карамазова, Хвильовий каже:

„Бо справді, хто сказав, що Маркс є вічний прапор прогресу? Сьогодні він веде вже до найбільшої реакції, а спайкоюмцем великих визвольних ідей 1917 року, за які він, Карамазов, проливав кров, є тільки молоде відродження його народу.“

Нарешті, зважаючи на виключний інтерес для характеристик морального образу Хвильового в одній з трагічних моментів його життя — знищення другої частини й закінчення його роману „Вальдшнепи“, — наведемо ще два вступних абзаци з післяслова до першої частини „Вальдшнепів“, що і вийшло на еміграції в 1946 році вельдвництво „Нові Дні“ в Нью-Йорку.

„Доводжу до відома своїх літературних однодумців, що ківель свого роману „Вальдшнепи“ я зничив...“ — писав Хвильовий в лютому 1928 року з закордону. Зробив він це на вельдвмативав вимогу партії та уряду. Чому ця вимога поставлена була саме тоді коли Хвильовий був за кордоном, а не місяць раніше, чи пізніше як він був у Харкові — сказати не легко. Чи тому, що якогось в той час друкувався в журналі „Валіте“ роман „Вальдшнепи“, який партія оголосила за одверто-контрреволюційний і другу частину якого конфіскувала в друкарні разом із 6-м частям „Валіте“? Чи тому, щоб змусити письменника лишитися закоздомом і в такій спесії позбутися з хати невгимоганого протівника, ліквідувати якого дома було невідгідно в той час через його надзвичайний авторитет і популярність? Метод вигнання закордон тоді був у моді (Троцький).

М. Хвильовий мав у всякім разі вибір: або врятувати своє особисте життя на еміграції, покинувши „театр війни“, або ж рятувати життя товаришів в Україні і справу, за яку разом із ними борюся. Дехто дивується: чому він повернувся додому на смерть? Очевидно тому, що дотримувався принципу барона Штайна: „Хто не ділять із своїм народом нужду і смерть, той не гідний того, щоб жити серед нього“ Очевидно, також і тому, що на еміграції і в Галичині українська духовність була і представлялася йому тоді в такому ставі, що він не мовуче бун бив увійшов з нею в конфлікт, лишившись і на еміграції, як і дома, ізольованим та зацькованим. Хвильовий належить майбутньому і сьогоднішньому як по той, так і по цей бік греблі, не приймає його. Отже, з власної волі, а не з примусу він поділяв із своїм народом нужду й смерть в той 1933 рік. Зничивши „Вальдшнепа“ і цією ціною купивши собі право повороту і дальшої боротьби в більш обережних формах, він забезпечив можливість появи ряду п'єс Куліша, праць „Березола“, річного комплексу „Літературного Ярмарку“, українських фільмів Довженка, українізації вищих шкіл, словом відстрочив на п'ять п'ятироків розстріл Великого Культурного Відродження“.

„13. травня 1933 року (Хвильовий) — носій українського незодільного серця й моралі, свідомо поклав своє життя у велику всенародню гробницю 1933 року, але поклав не як фелляг, а як романтик і лідар нового Українського Відродження...“

Так „масовий терором і голодом, розстрілом Українського Відродження“, розпачливим самогубством Скрипника і протестуючим пострілом Хвильового оформився епілог українського комунізму, як ідейно-політичного руху“. (Юр. Давнич, „Скрипник і Хвильовий“, „УВ“ ч. 40/192)

Іван БАГРЯНИЙ

Партія „останніх могікан”

Як довідемося з декларації решток російських соціалістичних партій на еміграції, опублікованої (декларації) в журналі „СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЙ ВЕСТНИК”, центральному органі РСДРП, всі ці рештки мали б злитися в єдину російську соціалістичну партію в майбутньому, а процес того злиття розпочинається вже сьогодні, цебто з моменту опублікування декларації. Декларацію цю підписали всі лідери й чільні діячі тих решток російських соціалістів (очевидно поза ВКП(б)), а саме: Р. Абрамович, В. Чернов, С. Шварц, С. Волін, В. Александрова, П. Берлін, М. Вішньак, Ю. Девіке, М. Джамс, В. Зензінов, Б. Ніколаєвський, М. Хіной, Д. Шуб, Е. Юрьевський. Як бачимо з переліку, декларацію підписала фактично майже всі наявні владні в природі російські соціалісти, що існують поза ВКП(б).

Це явище хоч і надзвичайно цікаве (особливо як що взяти до уваги відому програмову й світоглядową залість та ортодоксальність російських соціалістів, що фанатично й до останнього зітхання завжди захищали та бергли свою ідейну „чистоту та цноту”), хоч, повторюємо, це явище й дуже цікаве, але не несподіване й цілком закономірне. Останні могікани прославленої російського (до того ж ще й дуже оригінального, про що буде вище) т. зв. „демократичного соціалізму” різних гатунків хотіли б себе якось зберегти, якось завгодно ціною, хоч би й ціною осміщення себе перед історією, ціною скня дальшого самозапеччення та перекреслення всього дотеперішнього свого „чистого”, „непримиренного”, „непогрішнього” соціалістичного „вірую”. Звичайно, при всякій грі добрі гравці намагаються зберегти хорошу міну. Так і ці останні могікани збанкрутованого на сьогодні російського „демократичного” соціалізму намагаються зберегти хорошу міну, подаючи мотиви необхідності такого об'єднання в єдину партію в своїй декларації („Соц. Вестник” ч. 3, березень 1952). Ці мотиви такі (цитуюмо за „СВ” з декларації „НА ПУТІ К ЄДИНОЇ СОЦІАЛІСТИЧЕСКОЇ ПАРТІЇ”):

„Після встановлення в Росії комуністичної диктатури й широкого розвитку під її керівництвом міжнародного тоталітаристичного комунізму жадна соціалістична партія в світі не зможе формулювати свою програму чи визначати свою тактику без урахування тієї глибокої ідейно-політичної й моральної кризи, що її пережив увесь робітничий рух від жовтня 1917 року до наших днів. Ще менше зможе повернутися до дожовтневої епохи російської демократичний соціалізм, коли Росія стане звільненою. В країні, що проробила протягом третини століття досвід більшовицького „соціалізму”, становище дійсного, демократичного соціалізму буде надзвичайно складним і тяжким.”

Так пам'ятають лідери несталінського російського соціалізму, мотивуючи потребу злитися їм і утворити на майбутнє єдину російську соціалістичну партію. Перелюбовою того, мовляв є той факт, що:

„Сьогодні історія зв'язана з порядку денного всі спірні питання, що так довго роз'єднували російських соціалістів на різні течії”

На сповід ніби все в порядку, ніби російський соціалізм переходить на вищий етап і проєктоване злиття є позитивною закономірністю. Насправді ж, коли заглянути в суть речей, справа виглядає зовсім не так шляхетно. Справа виглядає зовсім трагічно і проєктований крок є вислід трагічного стану російського т. зв. „демократичного соціалізму”.

Пригадаймо, що перед цим надуманням і проєктованим згорі процесом „злиття” має місце зовсім не надуманий, а реальний і досить ганебний процес розкладу російського в'язаного „демократичного соціалізму” на еміграції. Цей процес розкладу позначився сміянням в соціалістичних лавах, під тиском може й тих факторів, про які згадано в декларації й які ми зачитували, процес панічного утікання від самих себе, або вірніше, процес пристосування й

доганяння часу, щоб бути в авангарді. В ім'я цього доганяння, хвалений російський „гуманний”, „вільнолюбний” і „демократичний” соціалізм пішов на плаский колабораційний, раніше з більшовизмом (пізніше війною) і потім з російським фашизмом і всією червонодержавною (пізніше творив т. зв. СОНР) — це сміяння і розкладу, в яку російський соціалізм увійшов вже давенько і якою рухався все прискоренішим темпом доходячи вершини розкладу на наших очах. Інакше ніж на наших же очах процес розкладу завершився процесом розколу, процесом атомізації решток організованого російського соціалізму. Найхарактернішим показником розколу й атомізації організованого російського т. зв. „демократичного соціалізму” може бути хоч би й та заява групи російських соціал-демократів (Г. Ароноян, Б. Двінов і Б. Сапір), що надрукована в „СОЦ. ВЕСТНИКЕ” ч. 12 за 1951 рік де проголошено категоричний протест проти колаборації Нью-Йоркської групи РСДРП з власовцями, солідаристами й непередбаченими в рамках т. зв. СОНР-у. В тій же заяві між іншим, категорично сконстатовано (цитуюмо):

„Нью-Йоркська група РСДРП... опинилась на грані розпаду. Все це свідчить про глибоку кризу, в якій перебуває РСДРП за кордоном”.

В тій же заяві закладається цілий РСДРП закордоном (а більше й, як відомо, ніде нема крім як за кордоном) — „розрив з усім ідейним минулим партії, що завжди відкидала будь-яку колабіцію з антидемократичними тоталітарними течіями.”

Скажем, що це правда, що РСДРП дійсно відкидає колабіцію з антидемократизмом і реакцією. Тоді тим разючішим є процес розпаду російського „демократичного соціалізму”.

Отже, причиною виникнення ідеї злиття решток соціалістичних російських партій в єдину партію є процес розвитку, розкладу й занепаду російського т. зв. „демократичного соціалізму”, і злиття це є ні що інше як бажання якось той „дем.соціалізм” врятувати на майбутнє.

Причиною ж розкладу й розпаду є щось зовсім інше, а не те що панове, підписані під декларацією, хочуть подати вільному читачеві. Причиною є не те, що мовляв російські „широкі слои” розчарувалися в „сталінському соціалізмі” (рівень логіки й політичного мислення зовсім не пасує до таких стовпів соціалістичної думки як п. Абрамович, В. Чернов та інші, підписані від декларацією), не „знехання до всього що зв'язане з „соціалізмом”, а щось інше. Даремно панове рятівники й реформатори російського „демократичного соціалізму” пашать себе думкою, що світ складається з дурнів, вірніше, що підсоветські народи складаються з дурнів, з баранів, які перелякалися „самого” сталінського слова „соціалізм”. Не в слові суть. Причиною є той факт, що на просторах СРСР адекватна підкованого фізико сама доктрина соціалізму. Зазначо фізико не слово а суть. Доктрина соціалізму в реалізації виявляється як колосальне зло. Виявлюється, що вільнолюбна й „демократична” доктрина коє в собі базала поневолення і рабства. Це зрештою сконстатували самі ті ж, що підписали декларацію, вони заявляють в тій декларації:

„Тепер вже не може бути сумніву в тім, що „соціалізм” без свободи означає найгірший ти рабства й негідного парварства”.

Абсолютно вірно. Ось в цій і суть.

Тільки даремно ті панове беруть слово соціалізм в цій заяві в лапки. Лапки тут ні до чого і панове самі себе осмішують. Якщо сказано „без свободи” то вже лапок не треба, не треба аж так акцентувати конче зашка ми елементарну істину, сучасний політичний трюїзм. Зрештою лапками не можна спростувати такої істини. Чи мо

же підсвілюмо панове хотіли сказати тими латками, що вони відносять такий дійсний соціалізм, який навіть без свободи не привеле до рабства й вагратства? Ми думємо (і дійсність — свідок) що кожен соціалізм без свободи привеле до рабства. Більше того ми думємо і дійсність досі показала що основні задовження соціалістичної доктрини зводяться до свободи, а її універсальному значінню, свободу як універсальне розквітаччя людини від атручання будь когось і будь чого в її житті. Там де є централізація, де є централізоване панування де є доктрина (яка немінуче, а особливо в Росії, чомусь обертається в догму, в релігію, а боротьба за неї проти всіх еретиків обертається в подвійництво, гересім, найривну чесноту). Там не може бути людської свободи. І кращого соціалізму панове не збудують. Особливо не збудують його панове ті, що підписали декларацію бо вони вже його два будували й показали себе не гірше за сталінську гвардію в свій час в основних питаннях людської свободи. Зрештою, пошто озиратися на минуле, коли й сучасна програма, скажем РСДРП, дискутувала на сторінках центрального органу клада во главу угла свого „демократичного соціалізму“ сильну централізовану владу, щоба попередити від центризмів рух в російській соціалістичній „вітчизні всіх трудящих“. Хіба не правде? Хіба про це не писалося в соціал-демократичній пресі? І чим не гірше від сталінської централізації? Чи може меншерицька централізація й приміс називатися „свободою“?

Ні, панове його соціалізму не збудують. І вони прекрасно самі про те знають. Особливо не можна збудувати такого соціалізму, який б не поневолював людину, в умовах російської історичної тюрми народів, з усіма, століттями виплеканими пахтями й передумовами гвалтування людини в ім'я... В ім'я того самого про що й слідить мліють ті самі панове, що підписали декларацію і що говорять про кращу форму соціалізму в Росії, і від чого вони не хочуть відмовитися і ніколи не відмовлять ся — це від прямого утримчуваної, милої, прекрасної, єдиної й неподільної російської імперії. А що про свободу цього досягти не можна, — це самі панове найкраще знають. А ще краще знають всі оті „широкі слої“ підсоветських народів.

І саме тому російський соціалізм терпить і терпить кризу до мілковитого свого фіяско й занеку. У висліді загадуваної причини (краху самої соціалістичної доктрини на поосторож підекспериментальної „постої частини світу“ й абсолютної певності в масах, що соціалізм — це нещастя, рабство, нелюдяне варварство і що в історичних умовах російської імперіалістичної вікової свадшля кращого соціалізму ніхто, навіть пан Абрамович, не збудує) — в висліді цього всього т. зв. російський „демократичний соціалізм“ на еміграції сквинений з рахунку тими „широкими слоїми“ й їхньою еміграцією. У висліді цього всього колишні, такі великі, російські соціалістичні партії стали маленькими групами „останніх могилок“ російського т. зв. „демократичного соціалізму“, замкнених в собі попри все їхнє пекуче бажання організаційно розпорюватися і рости. Ми бачимо, що за шість років лави російського „демократичного соціалізму“ зовсім не збільшилася вага рахунок нової еміграції згід советського режиму, толок з України „сталінського соціалізму“. Люди не хочуть йти до цих партій, регенерувати їх гальванізувати, розбудувувати в ім'я кращого соціалізму. І не тому, що ~~представники тих підсоветських „широких слоїв“~~ „е політичними баранами, навчені порожніми самими словами „соціалізм“, як думали панове, що підписали декларацію, а з причин нами вище викладених.

У висліді тих всіх передумов, що з них панове вожді решток російського еміграційного „соціалізму“, так добре здають собі справу лише мовчать, а надто у висліді того, що ніхто не хоче лави тих останніх могилок скріплювати, повстала реальна загроза занеку російського „демократичного соціалізму“, тобто смерті російських соціалістичних партій, що без доплви свіжої крові самі собою відмируть.

А вже це породило панічний відрив — зрезигнувавши з усієї своєї дотеперішньої зривчованості, ветерпимости, ідейної чистоти і всіх інших чеснот, якими так

пишались й жили російські соціалістичні утримчування, зливатися в „єдину соціалістичну партію“ Так як то робиться зліпок з решток (шкоровок і крихот) хліба, що потім ніяк не лізе в горло.

Російський т. зв. „демократичний соціалізм“ шукає рятунку. Але чи цей захід врятує його від історичної првреченості. Навряд.

Навряд, бо є ще одна причина (і то головна причина, головний факт) що перевернує просяканий російський „демократичний соціалізм“ ґрунтовно й саликально, вбиває йому осиковий кілок в самий хребет. І не тільки вбиває, а вже вбитя той кілок в цей „соціалізм“ в психології всіх тих підсоветських, підекспериментальних народів, на які панове Абрамовичі обляють ставку й яких хочуть опашлявити своєю „єдиною“ соціалістичною партією. Тією причиною є первородний гріх всіх російських соціалістів, що зв'язав їх колись з російською чорносотенщиною, з російською реакцією, й в'яже їх з тією ж реакцією тепер, і здемаєскує їхню декларацію про „демократичний соціалізм“ „свободолюбство“ й гуманність“ як велику брехню. Гаребну брехню. І є тим первородним гріхом достоянне московсько імперіалістичне реакційне „тапшть і не пушати“. Є тим первородним гріхом російський потенційальний і не потенційальний більш чи менш за московяпей фашизм; закоханість у велику російську імперію й небажання тією величчю поступитися; російський шовінізм, що ляктує всі оті програмові постулати про сильну централізовану владу, про тирнування всіх визвольних рухів поневоленних народів таємом „сепаратизму“, „націоналізму“ тощо. Словом є тим первородним гріхом зовсім антидемократичне, імперіалістичне внутрішнє устемління російських „демократичних соціалістів“. Краєугольним камнем душі кожного російського еміграційного „демократичного соціаліста“ є єдиноведільницьке кредо російського чорносотенця.

Пошкреби добре кожного російського „демократичного соціаліста“ і ти побачиш фашиста. Фашиста чистої воли. І те, що вони коляборують нині, ті панове „демократичні соціалісти“, з російськими фашистами, як самі в тім признаються, є явище закономірне (читай заву Г. Аронсона, Б. Двінова, Б. Сапіро в „Соп. Вестніке“ ч. 12).

Зрештою це зовсім не наше відкриття. Це взагалі ніяке відкриття. Це факт сконстатований вже давно, ще тридцять років тому. в часи великої „лютевої“ революції, якою панове автори декларації так люблять похвалитися. В часи тієї великої „демократичної російської революції“ панове російські „демократичні соціалісти“, оті самісінькі, що нині проектують зліття в єдину партію, оті „останні могилки“, що шукають рятунку перед присудом історії про шезнення їх з історичної арени, — тридцять років тому вони йшли нога в ногу з російською махровою реакцією проти визвольної боротьби поневоленних російською тюрмою народів, а особливо проти народу українського. Вони морально (та й хіба тільки морально) коляборували з чорною сотнею, з реакцією з усіма якими демократичними погромницькими силами, вірні (по психології вірні!) охоронці московського імперіалістичного лекаря.

Особливо чітко сконстатував цей факт про „гуманну“ й „демократичну“ поведінку російських демократів і соціалістів в своїх історичних мемуарах Володимир Криволович Винниченко. В книзі „ВІДРОДЖЕННЯ НАЦІЇ“, виданій зрачу по гарячих слідах революції, а саме в 1920 році (тридцять два роки тому, зовсім далеко від дати повстання СОНР у й коляборані тих самих російських демократів і соціалістів з фашистами й профашистами в нім). В. Винниченко написав про російських демократів і соціалістів так:

„Воістину ді люди настільки були засліплені своїм „воючим націоналізмом“, своїм теїним, жадним, гарчаним чуттям національного панування, що не бачили, як обіймалася з чорносотенством, як за темняли класову свідомість працюючих, як затирали протиріччя між „КІЄВЛЯНИНОМ“ і „РЕЧЧЮ“, з одного боку та „КІЄВСКОЇ МИСЛЮ“ й „РАБОЧЕЙ ГАЗЕ

Борис КРИНИЦЬКИЙ

Sapientis Sat

Наші політичні противники, заскочені ростом УРДП, повели проти неї останнім часом посилений наступ, послуго вуючись різного роду інсинуаціями й провокаціями, а — в кращому випадку — примітивно вбогими „аргументами“, що розраховані хіба на політично-невиробленого обивателя, який пілком прищавково попав у реєстр політичної еміграції.

Цей наступ характерний різноманітними, часто проти лежними закладами, залежно від середовища з якого вони походять. Так, наприклад, середовище тропькістсько-майстренківське закладає нам, що ми за відновлення в Україні капіталізму. Середовище консервативно-гетьманське обвинувачує нас у соціалізмі і комунізмі. Наші соціалісти й націоналісти, більш або менш відкрито, закладають нам то одне, то друге, залежно від кон'юнктури. Це негалеж нам 1944 рік в Україні, коли німці обвинувачували УПА в співпраці з більшовиками, а більшовики з свого боку обвинувачували її в співпраці з німцями. Ця забріхана пропаганда говорила сама за себе, тому й звільняла пропагандивний відділ УПА від обов'язку відповідати й німцям і більшовикам. Думасмо, що одночасне обвинувачування УРДП в капіталізмі, соціалізмі й комунізмі, звільняє теж нас від потреби давати будь-яку відповідь на цього роду закиди. Вважаємо, що коли всі українські політичні партії одним фронтом виступають проти нас, значить вони, будучи неспроможними дотримати кроку політичним подіям, лишалися далеко позаду в українському політичному житті й усіма силами намагаються затримати того, хто нога в ногу йде з подіями та в значній мірі впливає на їх розвиток.

Не відпогадаючи отже на різні інсинуації та провокації, в нашій статті хочемо зупинитись на самих „фактах“ і „аргументах“, що їх залюбки вживають наші опоненти для дискредитації УРДП. Таких „фактів“ і „аргументів“ є в основному два:

1. УРДП — мовляв — є партією ульмівською, що не має за собою партійних кадрів, а складається тільки з декількох прихильників Ів. Багряного.

2. УРДП постала без глибоких причин, у наслідок амбіцій Івана Багряного, що вмів використав „ненависть“ галичанців до галичан.

Займемось пами „фактами“ по черзі.

На першій закид не варто було б відповідати, бо він міг зродитися лише в голові такого сміхотворця, як І. Май

Т О Й з „другого“... (В. Вявиченко „ВІПРОДЖЕННЯ НАШІ“ т. I, стор. 118)

Це написано не про кого іншого, як про тих самих павів, що нині шукають пристійного виходу з сліпого кула, шукають рятунку від ганебного звикнення з історичної аренею. Це написано тридцять два роки тому. Але який же міцний і незнищимий невмілимий той первородний гріх російського „демократа“ й „соціаліста“! І цей гріх має бути нерозривний зв'язок з основою та ціннісним камінем майбутньої „лінійної“ соціалістичної партії, що її проєктує соціальні послужки забріхавого, збанкрутованого й скомпромітованого російського демократичного соціалізму“.

Геніяльний В. Вявиченко вивернув душу російських „демократів“ та „соціалістів“ у своїй її „кресі й велачі“. І відтоді нічого не змінилось. Коли співствляти минуле й теперішнє то просто можна двам дати, як не в цих людей вистачає відваги називатися демократами й „кращими від Сталіна соціалістами“. Як це в них вистачає відваги й цвізму говорити про те, що „едина“ їхня партія, в силу гарних вальорів складових її частин, буде „широкою, терпимою, гуманною й свободолобною“. Коли ж красугольний камінь душі кожного російського „демократа“ й „соціаліста“, огой мовляв В. Вявиченко, темний, гарчачий, жадний, волюючи націоналізм, оге дядже чуття національного панування виключає всіляке поняття свободи.

(Закінчення в наступному числі)

стренко, що хоч і знаходиться по цей бік залізної застави, однак й далі послуговується сталінськими прийомами в боротьбі з політичними противниками, всею існуючою факти й реальною дійсністю. Факт виключення тропькістської групи від проводом І. Майстренка з УРДП, факт, що завісував на поширеному плевумі ЦК УРДП 15. березня 1948 року й одголосоно був схвалений Другим Надзвичайним З'їздом УРДП, — Майстренко сьогодні поводить як відхід Івана Багряного і його прихильників від УРДП. Таку мораль ще можна було б простити п. Майстренкові, якщо б одночасно уєрдепівським шільдом не прикривав він своєї справді злочинної з точки погляду інтересів українського народу діяльності. Яку ж піль переслідує Майстренко компромітуючи УРДП як політичну силу, що спроможна з найкращим успіхом вести боротьбу проти всякого російського імперіалізму та всякого комунізму, байдуже сталінського, чи тропькістсько-тітовського, бо комунізм є завжди комунізмом і породжує ті самі наслідки: диктатуру, концентраки, терор і насильство! Коли врахувати що Іван Майстренко є за збереження сучасної комуністичної системи в Україні, тільки з заміною Сталіва й кремлівського Політбюро Майстренком і його Політбюром, а УРДП за радикальну революцію в цілях сталінської системи й перш за все в політиці, науці й економіці, то інтегрі Майстренка стають цілком явні. Немаючи своєї партії І. Майстренко як зозуля, вирішив скласти свої колгоспо-безвласничий яйця в чуже, уєрдепівське гніздо. В уєрдепівське тому, що це середовище має найкращі перспективи в майбутньому, про що сам Майстренко чудово знає. На еміграції можливі всякі дивогляди. Можливий і такий дивогляд, як Майстренко і його „Вперед“. Однак, мабуть не помилиться коли скажемо:

Як не дається Майстренкові заманити до своєї „партії“ ні одного українського робітника на еміграції, так тим більше не вдасться йому досягнути своєї ціль у польській Україні. Доба загірних ілюзій рішуче закінчилася.

Другий закид проти УРДП, що з ним часто зустрічаємось зводиться до того, що УРДП, мовляв, постала в наслідок амбіцій Івана Багряного, який отак з віного за хотів створити собі політичну партію. Такий закид є ознакою політичної неписьменності тих людей і середовищ, які його інспірують. Ми не заперечуємо можливості, що якась партія може зродитися з амбіцій одного, чи двох людей. Але така партія, штучний витвір чужих амбіцій, ніколи не може рости, розвиватися, чи навіть існувати. Якщо ж УРДП вже сьомий рік існує, росте і розвивається, краще ніж всі інші партії разом узяті, то значить, з її основою покладені глибокі вартості над будь-які амбіції. Ще більш абсурдним і позбавленим здорового глузду є закид, що УРДП постала в наслідок ненависти до галичан. Цей чисто обивательський закид є втвором псевдохорошого типу глумливо названого магістром, що злякавшись якогось ренції в українському політичному житті на еміграції, одержав на сполох. Ми твердили й твердимо тепер і підкреслення автором. Решта підкреслень ред. „НП“, що УРДП зродилася з історичної konieczності, а не з будь-яких амбіцій, чи ненависти до когось і чогось. Бо що таке політична партія? Це відзеркалення специально-політичних і економічних процесів більшої чи меншої частини якогось народу. Іншими словами, програма партії являється синтезом бажань і стремлень більшої чи меншої частини народу, а сама партія є інструментом в боротьбі за здійснення тих бажань і стремлень. УРДП відзеркалює стремління й бажання цієї частини українського народу, що бореться за захоплення під російсько-комуністичним терором. Діаметр фактом можна пояснити ріст і популярність УРДП.

Дехто запитує нас чи потрібно було творити ще одну партію, коли на той час існувало вже кілька діючих українських партій.

Твердимо, що потрібно, бо цього вимагала історична konieczність. Оскільки б такої партії як УРДП не було, воля українського народу не була б вповні репрезентована.

А коли і до укр. нації був свід створення і функціонування до УРДП?

Ами баранчик
це переклад

П. Веровський-Вітер

Історія і практика совітського землевпорядкування на Україні його наслідки та висновки

Статтю п. П. Веровського-Вітра „Історія й практика совітського землевпорядкування на Україні, його наслідки та висновки“ починаємо на сторінках „Наших Позичій“ дискусію в питаннях майбутнього землевпорядкування в вільній Україні. Така дискусія може стати цікавою якщо врахувати, що наші читачі й дописувачі мали нагоду обійзятися з розв'язанням земельного питання та організації сільськогосподарства в різних країнах світу. Ми певні, що наші читачі заберуть слово в порядку обговорення порушених п. П. Веровським-Вітром питань.

РЕДАКЦІЯ

I. Форма селянського землеволодіння на Україні напередодні революції 1917 р.

Після революційних селянських заворушень 1905 року, російський царський уряд вирішив запровадити в життя аграрну реформу, метою якої було:

1. Зменшити кількість безземельних та малоземельних господарств.
2. Піднести продуктивність селянських земель та господарств.
3. Сприяти диференціації селянства з метою збільшення фабрично-заводських резервів робітників.
4. Збільшити та зміцнити заможні шари села, як підпору самодержав'я.
5. Позбутися причин, що викликали аграрні заворушення.

В ті часи в Росії панувала общинна форма селянського землекористування з періодичними подушними переділами польових та сінокошних

найго політичними речниками. Відомо, що до створення УРДП існували в нас старі політичні партії Західньої України, які були створені в обставинах специфічних для Зах. України, а тому могли відзеркалювати процеси лише тієї частини українського народу. Роки 1941-44 наявно доказали, що жадна з західньо-українських партій не була спроможна пристосуватися і зрозуміти підсовітську дійсність центральних і східних областей України. Український народ від революції 1917 р. в своїй основній масі пройшов певні процеси політичні, соціальні і економічні, які хоч і були викликані окупантом, але все ж таки безповоротно відбулись. В зв'язку з тим, кожному мусить бути ясно, що бажання й стремління українського народу з центрально-східних земель, не могли вложитися ані в одну з периферійних партій чи організацій з їх застарілими концепціями розв'язки політичних, соціальних і економічних проблем, актуальних сьогодні вже для цілої України.

Б. Михайлюк у своїй брошурі „Бунт Бандери“ робить кардинальну помилку, або виявляє свою політичну неписьменність, коли пише: „Деякі політичні новатори, як ось УРДП, що повстала до деякої міри як реакція на Бандерівські практики і якої співосновниками та першими лідерами моторами були колишні члени бандерівської організації, попросту не існувала б, не було б до того грунту...“

Ми ввели ці слова одиого з ідеологів ОУН (солідаристів), щоб показати читачам, до якої наївності може доходити людина, яка не хоче звідати себе і себе, щоб пошукати глибших причин і історичних / законмірностей в політичних процесах, а старатється по обвинительськи спростувати, здавалося б, не маловажні речі. Б. Михайлюк хоче сказати, що коли б не наступило розбиття в українському націоналістичному русі, тоді ціла Україна силою цього факту повірила б в „єдиноспасенність українського

земель, а на Україні — подвірно-черезземужне (приватне) землеволодіння з трьохпільною громадською сівозміною (озямина, ярина і толока).

І та і друга форма землекористування уже не відповідали вимогам та можливостям агротехніки та агрокультури того часу, а тому надзвичайно гальмували розвиток та прибутковість селянських господарств.

Ця земельна реформа (знана, як століпінська) полягала в купівлі державою поміщицьких земель через земельні банки і в передачі їх у повну власність безземельним та малоземельним селянам на пільгових умовах та взамін' подвірно-черезземужного землеволодіння на Україні і общинного в Росії — хуторським та відрубним.

Починаючи з 1907 року на протязі 9 років ця реформа запроваджувалася в життя через землеустрійні комісії спеціальним штатом землевпорядчиків.

Банкові землі розрізалися на хуторські ділянки розміром від 5 до 7 десятин, а сільські громадські землі (за згодою більшості господарів села) розрізалися на хуторські та відрубні ділянки згідно з правами кожного господаря та якості землі. При чому, малоземельним відводилися ділянки під селом, а решті даліше, взаємності від розмірів ділянки.

Не пам'ятаю вже, скільки банківських земель було передано селянам за цей час на Україні і який відсоток громадських земель бу-

націоналізму“. Якась нереальна містика поховала розум п. Михайлюка (як зрештою, й більшість наших націоналістичних ідеологів), коли він до таких речей договорився. Ми вважаємо, що коли наступило розбиття в українському націоналістичному русі, то до того мусіли бути поважні причини, яких в інший спосіб не можна було усунути, ні самі причини, які скрізь і всюди доводять до диференційної поглядів. Існування двох ОУН не тільки що не спричинилося до виникнення УРДП, а навпаки, припизнило до виникнення. Бо політично думаючі елементи з центральних і східних областей України мали до вибору аж два „єдиноспасенних“ націоналізми й мусіло пройти не мало часу, поки політичний актив Центральної України переконався, що й одні доугий націоналізм зроджений в системі капіталістичній, жадний з джерел фашизму й нацизму, не злібний зрозуміти політичній, соціальній і економічній стан населення сучасної України, так, як того не злібні були зрозуміти й інші західньо-українські політичні партії.

А тому, підсумовуючи все вище сказане, хочемо підкреслити ще раз, що УРДП зродилася не з амбіцій Івана Багряного, ані з ненависті до галичан, чи з розбиття українського націоналістичного руху на два крила, а з необхідності мати бодай одну партію, яка боронила б інтереси живого, реального українського народу, такого, яким він сьогодні є, з усіма його плюсами й мінусами, з усіма його болями й нещастями. Думасмо, що для розумних цього досить.

„Вісник Українських Революційних Демократів“, ч. 1-2 (5-6) 1952 р., Канада

до землевпорядковано в цей спосіб (гадаю, що не більше 10%), але групи хуторських та відрубних господарств, які були розкидані, мов би оази, по всій Україні, своїм обличчям і рентабельністю значно відрізнялися від решти господарств. Завдяки зниженню трьохпільної сіво зміни, далекоземелля та черезсмужности і завдяки застосуванню 4., 5. і 6-ти пільних сівозмін на окремих участках та іншим раціональним методом господарювання, хуторяни й відрубники за короткий термін піднесли врожайність своїх земель та прибутковість господарств майже у двічі.

Малоземельні господарі-відрубники, завдяки неможливості після землеустрою утримувати будь-яку худобу (не було вже де пасти її), почали ліквідувати свої жалюгідні господарства та шукати заробітків на фармах, фабриках, заводах та копальнях, себто почали пролетаризуватись.

Так виглядали трудові господарства на Україні напередодні лютневої революції 1917 року.

II. Советське землеупорядкування та його наслідки

Советське землеупорядкування на Україні почалося з 1920 року. Але до 1924 року воно мало підготовчий характер, а саме: переводився облік нетрудових земель, утворювалися на кращих мастьках радгоспи й комуні, дорізалися рештки нетрудових земель безземельним та малоземельним селянам, з великих приватних лісів утворювалися державні лісофонди, а селянські ліси захищувалися за сільськими громадами.

З 1924 року селянські рільні та сіножатні землі (з попередніми дорізками нетрудових земель) були закріплені державою (як націоналізовані) за хліборобами на правах приватного трудового землекористування на дев'ять років.

А з 1925 року розпочалося державне землеупорядкування цих земель, яке полягало в слідуючому:

1) Визначалися остаточно земельні границі (межі) між селами на підставі попереднього фактичного землекористування кожної земельної громади з одночасним знищенням міжселищної черезсмужности і по можливості далекоземелля.

2) Поширювалися міжселищні шляхи 2-х класів до 20-ти і до 60-ти метрів, з попереднім спрямуванням їх та пересуванням.

3) Майже на всіх далеких землях за згодою господарів утворювали нові виселки.

4) Відводилися ділянки громадського користування, а саме: для шкіл і лікарень, кладовищ і скотомогильників, під ставки, торфяники та пасовиська; непридатні землі (яри, круті схили, болота та піски) відмежовувались і захищувались до лісомеліоративного фонду земельної громади.

5) На рілних землях старих і нових (виселкових) земельних громад утворювалися 4-х, 6-ти та 8-ми пільні громадські сівозміни з відводом кожному господареві в кожному полі окремої ділянки землі. Малоземельним господарям земля відводилась поза полями сівозміни, відрубними ділянками під селом. При цьому, кіль-

кість рілних та сіножатних земель кожному господареві відводилась на підставі його попередніх земправ (а не по душам) та по якості землі.

Всі геодезичні землепорядні роботи (знятки з натури, складання плянів, врахування площ, проєктування ділянок та перенесення проєктів до натури) переводилися новітніми методами та точним геодезичним приладдям.

Землеупорядкування громадських земель переводилося до осені 1929 року, себто до кінця НЕП-у.

Стале приватне трудове землекористування на повних правових підставах (як гадали селяни), дорізка земель малоземельним та безземельним за рахунок нетрудових господарств, знищення далекоземелля та жахливої черезсмужности попередніх часів (до 30-ти ділянок на 4,0 га), запровадження в нових громадських сівозмінах травосіяння (конюшини й люцерни), та правильного чергування с.-г. культур, — все це в умовах НЕП-у надзвичайно сприяло підвищенню врожайности земель, продуктивности господарств та перетворенню їх в товариші господарства.

В ці роки на ринках з'явилася така сила с.-г. продуктів, що часто на багато перевищувався попит на них при надзвичайно низьких цінах. Село оновлялося. Велика кількість житлових помешкань перебудовувалася на зразок міських з черепичними і залізними дахами.

Через племенні станції поліпшувалася порода худоби і птиці та збільшувалося поголів'я їх. Добувались та вирощувались високоякісні гатунки с.-г. культур. Значно поліпшився та збільшився с.-г. реманент. Насаджувались нові садки та ягідники. При допомозі лісомеліоративних фахівців велась успішна боротьба з діючими ярами, які раніше руйнували рільні землі та засипали сіножаті. Колишні члени комуністів перетворювалися в советських „куркулів“. Робітники почали повертатися в село до рідних хат. Після сумних років військового комунізму, коли не можна було почути на селі ні пісень ні сміху, в ці роки НЕП-у, в роки добробуту і відносної волі, знову залунали на селі чудові українські пісні і веселий сміх (без диригента і без примусу).

Селянин одноосібник захопився вірою та надією на краще майбутнє і вкладав в своє господарство і душу й тіло.

Але настала осінь 1929 року й ілюзіям українського трудового селянства та його добробуту прийшов кінець.

Налетіли на українські села орди російських 25-тисичних чників та партійних катів, підприємали до себе сільських дедарів-активістів і почалась ліквідація квітучих одноосібних господарств та зв'язча розправа з кращими господарями. Це запроваджувалася в життя „вища“ форма соціалістичного землекористування — колгоспи.

Шляхом нечуваного терору — арештами, виселками, накладанням непосильних податків (натурою й грошми), конфіскацією в'язого майна та вигнанням із села заможних родин серед зими — до літа 1930 року більшість селян разом з живим і мертвим інвентарем і посівним

матеріалом було загнано „добровільно“ до колгоспів.

І таким чином всю 5-тирічну корисну й тяжку працю тисяч землевпорядчиків та агрономів було враз перекреслено новою советською аграрною реформою.

В чому ж полягало утворення та землевпорядкування колгоспів?

1. В розподілі рілних та сіножатних земель села поміж колгоспними громадами (по декілька в кожному селі) згідно з сумою попередніх земприв колгоспників, що складали колгосп.

2. В розподілі рілних земель кожного колгоспу на поля сівозміни (від 6 до 8-ми полів) та в розбивці кожного поля і сіножатів на бригадні ділянки.

3. У відводі ділянок спеціального призначення, а саме: під колгоспні городи, сади, ягідники, торф'яники, тютюнові та конопляні плантації, для молочних ферм, свиноферм і птицеферм та під скотомогильники.

4. В коректурі ситуації різних вгідь колгоспних земель за даними аерофото-знімок.

5. В складанні та в видачі плянів і актів колгоспам на довічне користування землею (себто: на довічне закріпачення українського хлібороба).

До пляну середколгоспного землевпорядкування додавався п'ятирічний плян господарського розвитку колгоспу з відповідним агрообґрунтуванням, в складанні якого приймали участь, крім землевпорядчика-виконавця, районний землевпорядчик, районний агроном, участковий агроном, зоотехнік, лісомеліоратор, пляховий техник та голова колгоспу.

Цей плян складався з окремих спеціальних плянів, а саме: збільшення врожайності земель, розвитку тваринництва, збільшення придатних земель за рахунок непридатних, колгоспного будівництва, переведення лісомеліоративних робіт та інше.

Середколгоспне землевпорядкування в деяких випадках повторювалося, а саме: при злитті колгоспів, при зміні напрямку або ухилу господарства колгоспу та при переводі значних площ сіножатних, або лісових земель до рілних (в наслідок меліоративних робіт), що вимагало перебудови сівозмін, та переробки п'ятирічного пляну.

Землевпорядження колгоспів на Україні та перебудова їх переводилась аж до осені 1941 року, себто до окупації України німецьким військом.

Які ж були наслідки цієї „соціалістично-прогресивної“ аграрної реформи та відповідного землевпорядкування?

Ці наслідки відомі всім: смерть мільйонів українських хліборобів, буйний зріст сибірських кадетів і катастрофічний занепад всіх галузів сільського господарства, неймовірні злидні, жах і розпач.

Щождо п'ятирічних плянів розвитку колгоспного господарства, то за ці одинадцять років ні один з них не був здійснений до кінця, бо вони не відповідали ні фізичній можливості, ні особистим інтересам колгоспників, себто вони були нереальні.

Всі хутори та невеликі виселки були знесені, а їх господарів (в більшості) вже в останній раз переселили на... Колиму.

Радгоспи, що були утворені на кращих поміщицьких землях, не дивлячись на запровадження в цих господарствах новітньої техніки та наукових методів обробки землі, завдяки бюрократичності керівного апарату та злиденному існуванню с.-г. робітників, завжди були нерентабельні і навіть дефіцитні.

У великих колгоспах майже кожен рік частина врожаю гинула.

Частина збіжєвих культур збиралася запізно і вони висипалися.

Цукрові буряки та картопля частково залишалися невикопаними виму, або замерзали в буртах. Другий укос трав та солома з-під комбайнів залишалися на місці. Але суворо заборонялося будь-кому накопати серед зими, чи навесні, торбу буряків чи картоплі, або накопити в'язку сухої трави чи взяти в'язку соломи для власних потреб.

І в тих же колгоспах в час військової окупації України німцями, коли в селах знячно зменшилася робоча сила (людей і коней) і коли колгоспний врожай збирався одноосібно, на диво всім комуністам, на полях і луках не залишилося й стебла.

III. Висновки

Які ж можемо з цього всього зробити корисні висновки для майбутньої аграрної реформи на Україні та для майбутнього землевпорядкування?

1. За основу майбутньої земельної реформи треба взяти не повернення трудових земель селянству (крім садиб), а наділення їх землею наново, оскільки таке повернення, по мимо цілковитої недоцільності, технічно здійснити не можливо.

2. Наділення землею повинно переводитись не на правах землекористування, а на правах землеволодіння, себто на правах повної власності (з купівлею та продажем її), поскільки лише повне право власності на землю забезпечить найвищу врожайність її та найвищу продуктивність сільського господарства.

3. Передача земель селянству на правах власності повинна провалитись не безкоштовно, а за помірну виплату з довготерміновим покриттям її. Це буде мати такі позитивні наслідки: а) улегшить розв'язання питання — хто має одержувати землю, бо в цьому разі заявлять бажання вести сільське господарство лише дійсні хлібороби; б) не виникне будь-яких непорозумінь з наділенням землею українських поворотців з Америки та інших держав; в) це цілком задовольнить селян, які гадають, що дарову землю можна даром і відібрати. І нарешті це (вкуп землі) є єдина правова основа для одержання землі у повну власність (земельна реформа в Італії та Японії). Безкоштовний же розподіл землі на правах власності взагалі неможливий, бо це привело б до повного зриву аграрної реформи.

4. Одиницею наділення землі повинна бути не душа, а господарство, оскільки кількість душ в господарстві не є сталою.

5. Господарства повинні назавжди залишатись неподільними, незалежно від їх розмірів.

6. Ліси та лісові землі розподілові не повинні підлягати.

7. В майбутній Україні доцільно буде підтримувати лише такі види землеволодіння: а) приватно-індивідуальне, б) приватно-артільне, в) громадське, г) муніципальне і д) тимчасово-державне.

8. За основу і об'єкт майбутнього землепорядження треба буде брати існуючі (советські) земельні території кожного села, які обведені в натурі міцними межовими знаками і на які є точні пляни та інші документи.

9. Розподіл земель за новою реформою треба буде переводити два рази.

Перший раз (тимчасово) сільськими комісіями під керівництвом (технічним) землепорядчика самими примітивними інструментами з приблизною точністю за одно літо. Другий раз (остаточно) землепорядчиками за участі агрономів та інших фахівців сільського господарства (з переведенням організаційних, статистичних та дослідних робіт) при застосуванні наукових методів і точних геодезичних інструментів. Такий землеустрій з виготовленням відповідних плянів та документів можна буде перевести лише за декілька років.

10. При майбутньому землепорядкуванні доцільно буде рекомендувати лише дві форми сільського землеволодіння (трудового) — подвійно-черезсмужне з громадською 6-типільною сілвозмною (два зеленого пару, два озимих, одно пропашних культур і одно ярове), та хуторську, при чому хуторські ділянки повинні відводитись на далеких землях.

11. Найрадикальнішим засобом ліквідації далекоземелля є утворення на далеких землях виселків та хуторів.

12. За статистичними даними пересічний розмір трудового господарства на Україні, в залежності від смуги розташування (лісова, лісостепова і степова) буде дорівнюватись від 5 до 8 га, враховуючи всі види с.-г. вгідь (за винятком земель спеціального призначення). Себто, достатнім для того, щоб бути рентабельним і товаровим.

13. Всі радгоспні землі повинні бути використані для розселення великих сіл та для організації на їх терені селекційно-насівньових і племених господарств та різних с.-г. станцій. Але недоцільним і навіть шкідливим було б переселення хліборобів з лісової смуги України до степової з метою зрівняти норми наділення землею по всій Україні.

14. Недоцільно й неможливо буде затримувати на деякий час існування колгоспів (з будь-яких причин).

15. Під час землепорядкування не слід залишати будьякі земельні фонди для сталих

(не тимчасових) державних господарств з слідуючих мотивів. Всі засоби виробництва повинні належати лише працюючим, а тому не повинно бути в руках держави ніякого сталого сільського господарства, яким би керували урядовці. Такі господарства, як показав досвід, завжди будуть збиточними. Крім того, як відомо, це приводить до поневолення народу державою. Щождо утворення фондів для наділення нових господарств у майбутньому, то я вважаю це за недоцільне з таких міркувань. Механізація трудових господарств значно скоротить потребу в людській роботі на селі, оскільки збільшити площі земельних вгідь уже неможливо. А тому приріст сільського населення повинен буде переходити на працю до промисловості і будівництва, де можливості для їх zatrudнення необмежені. Нарешті, утворення різних земельних фондів значно зменшить економічний і політичний ефект земельної реформи і землепорядження. Кількість земель, потрібних для наділення українських поворотців з різних країн може бути виявлена в періоді підготовчих робіт до землепорядження шляхом відповідних публікацій. При чому земельні ділянки загально-державного значення, а саме: для с.-г. дослідних станцій, для племенних та селекційно-насівньових господарств, наукових агрономічних закладів, для с.-г. шкіл і плодових питомників, аеродромів, парків, ставків, спортових майданів, кладовищ та муніципальних фондів для поширення міст (села не будуть поширюватись) та промислових територій, — державними фондами не є. А непередбаченно вилучення сільських земель надалі для потреб нації (під копальні, канали, залізниці, автостради та інші) завжди можна буде врегулювати.

16. Муніципальні садивні фонди будуть використані (тимчасово) для організації на них промислового огородинства та садівництва.

17. Непомірно широкі советські грунтолі шляхи (до 60 метрів), що очевидно обумовлювалося військово-стратегічними міркуваннями, в майбутньому доведеться звузити до розмірів дійсних потреб, чим буде збільшено придатчі землі с.-господарського використання на десятки тисяч гектарів і створені передумови для поліпшення міжселищних та польових шляхів, без чого розвиток сільського господарства утруднений.

Але яких би форм землеволодіння в майбутній незалежній і демократичній Україні не набрало, воно не буде вічним, або на довгі часи незмінним. Воно буде лише переходовим до інших (вищих) форм землекористування в залежності від нових форм людського співжиття, які в свою чергу будуть залежати від розвитку науки й техніки.

Єдиному фронтові російського імперіялізму та всім ворогам української свободи протиставимо міцний єдиний український національний фронт!

В. ГРИГОРЕНКО.

Перспективи розвитку транспорту у вільній Україні

(Продовження з попереднього числа)

Наприкінці періоду великого національно-го відродження на Україні, ще при житті, пізніше знищених кремлівськими вельможами за український націоналізм, провідників уряду УССР, була можливість для українських науковців та інженерів виявляти науково-технічну творчість. При повній моральній і до деякої міри матеріальній підтримці цього уряду, згадані вище українські наукові та інженерно-технічні інституції опрацювали ряд схематичних проєктів розбудови водного транспорту на Україні. Подамо коротку характеристику найголовніших з них.

1. Проєкт комплексного використання річок Самари і Вовчої. Цей проєкт досить детально висвітлив наш колега Микола Химич в своїй статті в „УВ“ ч.13 (478) під назвою „Недозволений проєкт“. Через те ми не будемо довго над ним зупинятись. Скажемо лише, що за цим проєктом передбачалось: а) створення водного шляху по ріках Самарі і Вовчій, що сполучав би Дніпро з Донбасом; б) постачання Донбасу водою, якої він дуже потребує; в) зрошування земель засушливих районів Донбасу та г) використання проєктованих водосховищ для гідроенергетики та рибного господарства.

2. Проєкт глибокого введення Дніпра в Донбас, — аналогічний першому, але з більшими масштабами будівництва та в плані проблеми „Великого Дніпра“. За цим проєктом також передбачалось комплексне використання водних ресурсів річок Самари і Вовчої, а головне для водного транспорту і водопостачання Донбасу з кількох водосховищ. Вздовж обох цих річок, починаючи з м. Павлограда проєктувався канал загальною довжиною 220 км з цілою системою шлюзів.

3. Схематичний проєкт вирішення проблеми „Великого Дніпра“, за яким передбачалось: а) водний шлях Чорне море — Балтійське море по річці Дніпру, каналу, що сполучав би Дніпро з річ. Ловать і далі по Ловаті, озеру Ільмень, річ. Волхов і Неві; б) водний шлях Дніпро — Волга (Чорне море — Каспійське море) через ріки Десну, Болву, Жиздру і Оку.

4. Схематичний проєкт використання малих річок України.

Останні два проєкти, як і перші опрацьовувались в плані комплексного використання водних ресурсів України, себто для потреб транспорту, гідроенергетики, меліорації і рибного господарства. Якими способами й засобами вирішувалась комплексність використання водних ресурсів України? На це питання може бути дана майже вичерпуюча відповідь, коли подамо деякі з цих проблем.

В горішніх частинах Дніпра і Десни намічалось спорудити кілька водосховищ для збирання весняних вод з тим, щоб в літній період постачати водою ріки для підтримки судноплавних глибин. Крім того, на Дніпрі, вище Вишгорода (біля Києва), в районах Переяслава, Кременчу-

ка і Нікополя передбачалась побудова великих гребель з шлюзами для пропуску суден і гідроелектро станцій типу Дніпрогесу.

На малих ріках України проєктувались також греблі з судноплавними шлюзами та малої потужності гідро електро станції.

Згадані водосховища, озера і стави, що створювались б підпором води греблями, мали бути також використані для ведення культурного рибного господарства і для меліорації, передусім для зрошування засушливих земель у південних районах України, шляхом розбудови від них цілої системи зрошувальних каналів. Підпор води греблям розповсюджувався б далеко і сприяв би для поліпшення судноплавних умов на всіх ріках.

В північних районах України, особливо в їх болотистих частинах, проєктувалась система осушувальних каналів для стоку води в ріки.

Більш детально зупинятись на згаданих проєктах не будемо, тим більше, що це не входить в завдання цієї статті.

Ми вже згадували, що московсько-комуністичний уряд не мав жадного наміру здійснювати ці проєкти і добру волю та творчу ініціативу українських науковців та інженерів використав для пропаганди. Натомість в Росії така пропаганда підкріплювалась дійсним будівництвом таких великих споруд, як Біломорсько-Балтійський канал та канал Москва-Волга і т.д. І ці канали, побудовані на крові й костях поневолених народів (українців, білорусів, кавказьких народів і народів середньої Азії).

Московсько-комуністична пропаганда все дужче й дужче піднімає голос про „великі стройки сталінської епохи“, включаючи сюди і Казівку, і Південно Український та Північно-Кримський канали в той час, коли на ці споруди ще не виготовлено навіть технічних проєктів, тільки тепер провадяться технічні вишуки на трасах цих майбутніх каналів. А тимчасом робітництво поневолених націй закінчує будівництво Волго-Донського каналу та розпочинає будівництво Сталінградської та Куйбишевської греблі і гідро-електро станцій.

Для доповнення загальної характеристики, ~~стачення~~ московсько-комуністичних сабтрапів до проблеми „Великого Дніпра“, варто навести деякі приклади і факти. За даними держпланів Української ССР, Білоруської ССР, Краснодарського і Ростовського обл. цлянів та цілого ряду господарських установ України, Білоруси і Кавказьких республік, а також на підставі поверхових економічних обстежень районів, що тяжіють до проєктованих водних шляхів, в плані проблеми „Великого Дніпра“ вантажо-обіг їх мав становити понад 80 мільйонів тонн. З цього числа майже 50% вантажів мало прийти за рахунок розвантаження залізничного транспорту. При цьому вивіз вантажів з України, Білоруси, Кубані, Північних і Південних Кавказьких районів та з донецької області мав майже до-

рівнюватись ввозові вантажів до цих республік і районів. Тим більше, що це пав'язувалося з потребами великого промислового і сільськогосподарського будівництва в цих республіках і районах. Але при розгляді вже перших нотаток економічної частини проблеми „Великого Дніпра“ держплан ССРСР подав зовсім нові міркування щодо вантажо-обігу водних шляхів в пляні цієї проблеми. Мотивами цих міркувань держплан ССРСР висунув дуже модну в той час причину, а саме потребу розвантаження залізничних шляхів, що йдуть з південних районів України (Донбас, Херсонщина, Миколаївщина, Одещина, Запоріжжя, Катеринославщина) до так зв. промислового центру РСФСР (Московська, Володимирська, Івановська, Ярославська Костромська, Рязанська і Тульська області) та Ленінграду і подав свій власний вантажо-обіг водних шляхів „Великого Дніпра“, загальна цифра якого не набагато відрізнялась від проєктованої українськими організаціями. Але дислокація потоків вантажу значно була змінена і не на користь Україні, Білоруси, Кубані та Кавказьких республік, а на користь промислового центру РСФСР. До цих районів з 85 мільйонів тонн всього вантажообігу мало вивозитись до Росії: з України — 50 міль. тонн, з Білоруси — 6 міль. тонн з Кубані — 2 міль. тонн, Північних і Південних районів Кавказу — 0,5 міль. тонн і з Ростовської області також — 0,5 міль. тонн. Решта 25-26 міль. тонн припадало на перевезення водним транспортом в межах України і на ввіз в Україну з інших областей і на внутрішні перевезення в межах Білоруси та на ввіз до неї з інших районів, а також деяка частина вантажів призначалась для Кубані і Кавказьких республік. На водні шляхи України припадало 20 міль. тонн всіх вантажів (вантаж-обіг Дніпра в 1940 році складав 7 міль. тонн). Характерно, що до ввозу на Україну з російських районів водними шляхами, було намічено лише до 2-х міль. тонн вантажів і то переважно лісові матеріали. Натомість обмін вантажами між Україною (хліб, сіль, вугілля і метал) та Білоруссю (ліс і дерев'яні вироби) проєктувався дуже поважний. Великий розрив між вивозом з України і ввозом на Україну вантажів, що його продиктував держплан ССРСР, вплинув на те, що судна в зво-

ротньому напрямку (з Волги, Оки і Неви) на проєктованих водних шляхах майже не мали б завантаження і це значно знижувало народногосподарську ефективність проєктованих водних шляхів. Не дивлячись на те собівартість перевезень водними шляхами була в 4 рази дешевшою від собівартості перевезень залізничним транспортом.

Проблема „Великого Дніпра“ в усіх її деталях — це був продукт вияву ініціативи і творчості українських науковців та інженерів, і разом з тим був використаний московсько-комуністичними саграпами для зовнішньої пропаганди, а потім загальмований і врешті затриманий.

У вільній Українській Державі науковці та інженери матимуть змогу виявляти свою творчість вільно і прикладуть всі свої знання, щоб водні ресурси України були використані в інтересах українського народу і держави.

Проблема „Великого Дніпра“ стає на порядку денному першого українського уряду вільної української держави, бо вона буде завжди актуальною.

Проте, окремі її складові частини вимагатимуть ревізії з огляду на майбутні зміни в укладі сил Східної Європи та взаємин між окремими її державами, передусім взаємин з майбутньою Росією всіх дотепер поневолених нею країн.

Проблема „великого Дніпра“ підлягатиме ревізії в українській вільній, державі ще й тому, що при її розробці не було враховано тих змін, що відбулися в 1939-1940 рр., а саме: не враховано можливість сполучення Дніпра з Балтійським морем по р. Прип'яті, каналу, що сполучує р. Прип'ять з р. Бугом і далі по р. Вислі. Канал цей має назву „Дніпро-Бугський канал“. 1940 року його було чимало розбудовано. Роботи провадилися спінним порядком, бо московсько-комуністичний уряд поспішав з виконанням своїх зобов'язань перед гітлерівською Німеччиною в справі постачання її авіаційною бензиною для розгрому їхніх спільних ворогів (Великобританії, Франції і США).

(Далі в наступному числі)

ПО ВСЬОМУ СВІТУ

(Огляд найважливіших подій)

Німецьчина є тепер головною „атракцією“ в Європі. Розуміючи її чи не вирішальну роль у двобою Схід-Захід, як Америка так і Советський Союз стараються привертати її на свій бік. Західні потуги вже пару місяців обговорюють з Німеччиною питання договору, що закінчить би окупацію та повернув Німеччині суверенність (з деяким обмеженням). Але за те німці мали б створити півмільйонну армію до розпоряджності ген. Айзенгауера чи його наступника. Совети стараються сторювати цю угоду німців з Заходом. 10. березня вислали вони зах. державам одну ноту. 10. квітня другу, у яких жадають конференції чотирьох держав (Америка, Великобританія, Франція, Совети) в справі мирового договору з Німеччиною. Їх жадання при цьому є: об'єднання Німеччини після вільних виборів, створення національної німецької армії, та ін. Одно важке застереження: Німеччина не сміла б входити ні з ким в ніякі союзи; значить, нейтралізація. Останні моменти цього питання такі: німецькі соціалісти кричать: давай те переговори з Советами, англійські та французькі соці-

алісти те саме. Німецький канцлер Аденгауер вже висказався теж за переговори, і останньо Америка прихилилася до цієї пропозиції. Звичайно, не всі з тих самих мотивів. Одні справді вірять в можливість договору з Советами (як Беван та його товариші з Англії, а частинно й німецькі соціалісти), інші хочуть прищипувати Советів на одній брехії. Тим часом переговори німців з західними державами в справі суверенності та армії мають наближатися до кінця.

У Франції наразі дещо успокоється політичне море — не знати на як довго. Новий прем'єр Піней, що співрається на коаліції різних партій (без соціалістичним разом) зумів захистити в парламенті свій бюджет. Справа була не легка, бо через бюджет повалено двох попередників Пінея — головно через сироту соціалістів. Тепер Піней зрезигнував з підтримки соціалістів, зате вдалося йому відколоти жмут послів (25 чоловік) від партії генерала де Голя (скрайня правця, кокетуюча з диктатурою). В комунальних виборах в квітні обидві скрайні пар-

тії — комуністи й голісти а також і соціалісти — потерпіли значну поразку. Партія, що підтримує уряд, а головне соціал-радикали, зросли в силу.

Франція веде війну з комуністичною партизанщиною в Індокитаї, та маневрує проти вазальних змагань колоній в північній Африці (Туніс, Альжир, Марокко), і від розвитку подій в цих пунктах залежить також багато уклад стосунків всередині країни. Хоч комуністи вийшли слабшими як з останніх парламентарних виборів, так і з комунальних, мається однак враження, що комуністична вебезпека в Франції не доміюється і плянковою систематичною боротьбою проти неї неведеється.

В Англії в якій несподіванкою була перемога партії праці (Лейбор Парті) у виборах до графств в першій половині квітня. Обрззці цієї перемоги дає нам Лондон, де у виборах в 1949 р. лейбористи та консерватори отримали однакову кількість радних, а тепер лейбористи здобули аж 55 радних більше як консерватори. Агаку проти консерваторів вели лейбористи по лінії шлуноків (згідно з засадами марксизму: консерватори, мовляв, скоротили субвенцію харчової промисловості та не збільшили приділу м'яса. Але мабуть вайсильніше вдарило по консерваторах безробіття в придільній промисловості. За лейбористів ніякого безробіття не було. Брак хліба облегчує всяку злочинну пропаганду. А Беван, лідер лівого лейбористського крила веде пропаганду, що Америка спричинила більше шкоди Європі, ніж Сталін міг би колинебудь зробити. Той самий Беван ще в березні відважився таке сказати в своїй промові в палаті півнів: „кожний гірник, залізничник та рільний робітник в Англії знає дуже добре, що коли б він був в Китаї, він був би селянином-комуністом. Він не стояв би за Чан Кай Шеком, він був би комуністом..“ Коли б Беван виступав як комуніст, мало хто звертав би увагу на його слова. Але ж він лейборист, соціаліст, прегендент на керівництво усією робітничою партією на місце Етлі.

Італія приготується до комунальних виборів 25. травня. Як відомо, комуністи в Італії, подібно як і у Франції, надто сильні, огже всі демократичні партії створили блок, щоб одні проти одних не йшли, а разом всі гуртом проти комуністів. Ситуація така поважна, що навіть є побоювання, що в таких містах як Рим, Неаполь і ін., комуністи можуть здобути більшість радних. Подібно як Франція так і Італія ще не знайшла шляху, по якому йти до знищення комунізму. Шлях Муссоліні убивчий, одначе занотовують деяке оживлення т. зв. нео-фашистського руху. Звичайно, не всі можуть в однаковому темпі вибити собі дурницю з голови; та ці „дурниці“, як в Італії, так і поза нею, можуть мати трагічні наслідки: розбиття протикомуністичного фронту, а тим самим перемога комуністів.

Дразлива справа Триєсту — незгода між Італією та Югославією — була на денному порядку нарад трьох великодержав в Лондоні. Постановлено з 24 квітня допустити Італію до більшої участі в правліннях, в частині Триєсту, що її контролюють альянти. Уряд Югославії протестує проти всяких змін в цьому питанні без її го участі. 300 000 демонстрантів в Београді висловились подібно. Тіто згрожує анексією зовні „Б“.

Іспанія вважає, що наступила догідна кон'юнктура для неї щоб показати світові свою силу та волю. Диктатор Франко вислав місію під проводом міністра закордонних справ, Артахо, у відвідини до ісламських країн, щоб там, як сказав Франко, „задокументувати призначення Іспанії, як зв'язкової ланки між західним та ісламським світом“. В Бейруті, в Сирії вітали комісію дуже бурхливо (5. квітня). Два дні пізніше Франко послав воти до Сполучених Штатів, Англії, Франції, Італії, Португалії, Бельгії, Голландії, жадаючи повернення в Тавгірі статусу з 1928 р., яким Іспанії прислуговує право поліційної сторожі в Тавгірі; — час до часу Іспанія виставляє жадаючи, щоб Англія забрала з Гурелгару.

На міжконтинентальній господарчій конференції вийшло до угоди поміж англієвими та червонокитайськими делегатами (8 квітня) щодо обміну товарів на суму 10 мільйонів фунтів стерлінгів.

Советський уряд зробив торговельні стосунки з Грецією (10. квітня)

Катинська комісія американського конгресу почала переслухувати свідків у Франкфурті в Німеччині (д. 22 квітня)

Німецька посольська палата прийнята по станову, що Заремний Басейн (який після війни взяли французи під свою контролю) є німецькою територією і без згоди Німеччини ніхто ним розпоряджатись не має права.

В Берліні відбувся 3. Конгрес „Міжнародної Федерації Вільних Журналістів“, що походять з поза лінійної зчлони. (25.-28. квітня). Українських делегатів було 14 Від імені конгресу через радіо промовляли делегати до народів під советами. До українців говорив І Багряний.

Генерал Айзенгауер повертається до Америки 1-го червня, де його висувати на кандидата на президента США (вибори у листопаді). На місце Айзенгауера призначено командувачем армії атлантійського союзу ген. Ріквеея, доцегочасного командувача збройних сил ОН в Кореї.

В Берліні відбувся (з початком травня) Конгрес Союзу Німецьких Студентів (з захід. Німеччини). Конгрес одностайно заявився за демократію. Делегатів від т. зв. об'єднаної „Соц Партії“ у советській зоні, що хотіли вдергтися до злії нарад, прогнано. Президент Німецької Республіки, Гойс, вголосив промову, у якій між іншим сказав, що Німецька Віймарська республіка (перед воєнна передгітлерівська) впала також головне „тому, що тодішнє студентство потягнулося за романтично-розпливчатою ідеологією реваншу проповідуваного нацизмом

7. травня прибув до Москви новий американський амбасадор — Кеннан, знавий приягель російського імперіалізму, та автор політики „стримування“ большевиків, що зігнало в слігу владу протикомуністичні сили на всіх „стримувальних“ пунктах: в Кореї, в Індокитаї та Малайях.

Америка. З початком листопада ц. р. відбудуться в США вибори на президента, і ці вибори вже тепер є головним моментом зітггересування американців. Це тим більше тому, що процес добору кандидатів на президента вже тягнеться другий місяць. Як відомо, в липні відбудуться в Чикаго конвенції обох великих партій в Америці (демократичної та республіканської), де делегати виберуть більшістю голосів кандидатів по одному від кожної партії, на президента та віцепрезидента. Якраз тепер відбувається добір чи вибір делегатів на конвенції до Чикаго. В деяких стейтах є загальне голосування членів партії на делегатів, в інших делегатів вибирають партійні з'їзди, або навіть тільки виконавчі комітети стейтів. Боротьба за номінацію в республіканській партії розбуджує більше зліте ресування, ніж у демократичній (що тепер є при владі). На випадок перемоги демокр. партії нічого незміниться: як внутрішня так і зовнішня політика буде ця сама, що досі і вона всіма знана. Але республіканці, що тепер в опозиції, принесли б мабуть дещо нового в житті Америки, а за тим і світову. Головно у зовнішній політиці республіканці не задоволені політкою на Сході (Китай, Корея) закладаючи демократам угодовство та погурзування комуністам. За номінацією на кандидата по стороні республіканців домагається сенатор Тафт, та ген. Айзенгауер. Конвенція в Чикаго в липні вибере одного з поміж них (або може й зовсім кого іншого), а тоді вже цей номінований буде вести агітацію за своїм вибором в листопаді. Різниця між Тафтом і Айзенгауером значна. Тафт заплутовався своїм законом „Тафт Гартлі“, що обмежує дещо права робітничих мас. Серед цих мас Тафт ніякої підтримки не дістає. Карта Айзенгауера в цьому напрямі ліпша. Тафт є за значним обмеженням підтримки європейським країнам, Айзенгауер, навпаки, думає, що така підтримка згодиться, у разі конфлікту, американським силам, бо Європа сама буде на сильних ногах. Щодо Сходу, то поміж обома мабуть ріжнати нею. Весь світ буде з надзвичайним зацікавленням слідкувати за виборними подіями в США, бо такий чи інший висліт може мати вирішальне значення для дальшої судьби усіх народів.

СВІТ ПРО УКРАЇНУ

Маніфестація в Ньюарку

Як подає газета „Укр. Вісті“ [ч. 35 (602)], у місті Ньюарк з величезним політичним успіхом відбулась, організована Українським Конгресовим Комітетом, чергова протестаційна маніфестація. Крім українських промовців (Голова УКК проф. Добрянський, ред. „Свобода“ Л. Мишуга, ред. інформ. бюлетеню англійською мовою В. Душняк) забрали слово багато визначних політичних діячів США зокрема: Сенатор А. Сміт, член сенатської комісії закордонних справ — ствердив зацікавлення українською визвольною боротьбою, бо від визволення України, на його думку, залежить доля майбутньої цивілізації. Проф. Колумбійського університету д-р К. Манінг підкреслив традиційний імперіалізм Москви. „Большевизм, — каже проф. К. Манінг, — включно з інтерпретацією марксизму, має всі позначки великоросійського імперіалізму, що ставить Москву в центрі світу. Большевики провадять далі політику царів ще з більшою силою і рафінованістю. По тій самій лінії йде й російська еміграція... Російські ідеї — протилюдські і протиамериканські.“

Губернатор штату Нью-Йорк, Томас Дьюї, виступаючи від імені населення штату Нью-Йорк, між іншим сказав: „ми так само... гадаємо, що двома найбільшими жорстокими пошестями всіх часів є російський комунізм і російський імперіалізм...“

З подібними привітаннями виступали також Голова демократичної партії Френд Е. Мек Кіні, Голова республіканської партії Г. Д. Гейбріелсон, сенатор Герберт Лімен, сенаторка Маргарета Сміт, сенатори І. Айвс, Р. Гендріксон, Г. Кейшгарт, Пат Мек Карен, Браєн Мек Магон, Дж. Сметерс, Генрі Лодж, члени конгресу Е. Тарт, П. Родіно, Роберт Кін.

Німецьчина цікавиться Україною

Німецькі політичні і наукові кола знову почали цікавитися східньо європейськими питаннями. Кілька місяців тому у Мюнхені постав Інститут Сходу Європи; на комісаріяльного керівника цього Інституту призначено відомого професора, колишнього ординарія історії та директора Східньо-Європейського Інституту при Бреславському університеті — Ганса Кох, до речі добре обізнаного з українською проблемою.

В Штутгарті почав виходити вартий уваги журнал „Остйоропа“ під редагуванням д-ра Клявса Менерта. Так само в Штутгарті при радіо-

станції „Зюддойчер Рундфунк“ провадить досить цікаву роботу „Арбайтсграйс Остйоропа“. Це „Східньоєвропейське студійне коло“ поставило із переконання, що окуповані совєтами країни європейського Сходу належать, не зважаючи на залізну заслону, до Європи і в майбутньому муситимуть знайти своє місце в європейській спільноті. Під проводом молодого німецького політика Ебергарда Гельбе Гавсена сходяться що два тижні представники політичних центрів східньо-європейської еміграції. В штутгартських вечорах бере постійну участь делегат Української Національної Ради, запрошений німецькими господарями на пропозицію представників балтійських політичних центрів, які слушно вважали, що проблем європейського Сходу не можна сьогодні розглядати без участі найбільшої веросійської нації — України. У майбутньому передбачається український реферат п. з. „Проблеми української визвольної боротьби“. Крім того з почину ресорту преси та інформації УНРади зголошено ще три українських реферати. Деякі з виголошених рефератів згодом передаватимуться (скорочено) радіостанцією Штутгарт. (ФП)

„Торгівля з людодіама“

У першій декаді квітня в Москві відбулася т. зв. економічна конференція. Крім країн московських сателітів, на конференцію прибули також представники деяких західньо-європейських країн, між ними й таких як Франція та Великобританія, що соромливо назвали себе „неофіційними“ представниками, які, мовляв, приїхали на конференцію як спостерегачі. Та проте можливість „бізнесу“ так затуманила голови тим необачним „неофіційним спостерегачам“, що вони „не витримали характеру“, з жадобою накинулись на „привадливі“ пропозиції й обіцянки ССРСР.

Читаючи звіт про „роботу“ московської економічної конференції, мимоволі пригадується відоме англійське гасло: „торгувати можна і з людодіама“, застосування якого в двадцятих роках так фатально потім відбилось на долі всього світу. Це гасло набагато сприяло тому, що кремлівська кучка кривавих експериментаторів нині розпростерлась від Курільських островів до Штетіна та Адриатики й сьогодні є найпотужнішою силою світу. Але, нажаль, і це декого з провідних західніх політиків нічому не навчило. Історія, як бачимо, повторюється. Істинно сказано: коли Бог хоче когось покарати, він відніме розум. (ФП)

**У Р Д П — партія політична, партія революційна,
а не світоглядова секта.**

**У Р Д П відкидає всяке теоретичне доктринерство і виключність
будь-якого філософічного вчення і об'єднує всі ті революційні
елементи, що стоять на її політичних програмових засадах.**

З ПАРТІЙНОГО ЖИТТЯ

5-6 квітня у Великобританії відбулася четверта краєва конференція Української Революційно-Демократичної Партії.

Від Центрального Комітету УРДП в конференції взяв участь заступник генерального секретаря п. М. Воскобійник. Звіт про конференцію, як і доповідь виголошену М. Воскобійником на конференції буде подано з „Наших Позичій“.

Центральному Комітетові та Генеральному Секретареві УРДП І.П. Багрянному

4 а Краєва Конференція УРДП у Великобританії, яка відбулась 5-6 квітня 1952 р., пересилає Вам її у Вашій особі всім членам Центрального Комітету Української Революційно-Демократичної Партії щирий товариський привіт.

Краєва Конференція, підсумовуючи свою роботу за минулий рік праці в поширенні ідей української революційної демократії, в розбудові краєвої УРДП й вихованні членства партії в дусі ідей нашого політичного руху, за виборення й встановлення української суверенної демократичної держави, відмітила, що УРДП у Великобританії має немалі успіхи в своїй діяльності, а також поставила ряд чергових завдань до дальшої праці в поширенні ідей української революційної демократії й її партії серед української еміграційної спільноти, в приєднанні в лави УРДП її палких і відданих прихильників та повної матеріальної й моральної підтримки Українського Державного Центру.

Учасники 4-ої Краєвої Конференції УРДП запевняють Вас і Центральний Комітет УРДП, що краєва УРДП й надалі стоятиме непохитно на сторожі чистоти й розбудови української революційної демократії як політичного державно-визвольного руху українського народу за відновлення Української Народної Республіки й встановлення в ній демократичного державного ладу.

Краєва УРДП й надалі буде неухильно вести на своєму терені боротьбу проти російських імперіалістичних едноведіліцьких потягень по відношенню нашої України, вести боротьбу проти комуністичної пропаганди, де б вона не була, боротьбу проти зрадників, квіслівтів і ренегатів з середовища українства, боротьбу за консолідацію всього українського громадянства нашого терену навколо єдиного українського визвольного центру — Української Національної Ради й її Виконавчого Органу.

Хай живе українська революційна демократія й її передовий загін — Українська Революційно-Демократична Партія!

Хай живе Українська Народна Республіка!
ПРЕЗИДІЯ КРАЄВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ УРДП

Видавництву газети „Українські Вісті“ та редакції журналу „Наші Позичії“

4-а Краєва Конференція УРДП у Великобританії пересилає редакції й адміністрації газети „Українські Вісті“ та редакції журналу „Наші Позичії“ свій щирий український привіт.

Ваша постійна праця у видавній передовій демократичній пресі, якою є „Українські Вісті“, та „Наші Позичії“, є великою справою в досягненні нашої першочергової мети — виборення української незалежної держави.

Газета „Українські Вісті“ й журнал „Наші Позичії“ є рупором українського демократичного світогляду, мобілізуючим і консолідаційним чинником української прогресивної еміграції навколо УНРади й її ВО, як єдиного за кожного політичного центру у визвольній боротьбі українського народу.

Ми, учасники 4-ої Краєвої Конференції обіцяємо В гуті „УВ“ й редакції „Наших Позичій“ докладати максимум наших зусиль в поширенні української революційно-демо-

кратичної преси серед українців Великобританії шляхом приєднання нових передплатників „Українських Вістей“, успішного закінчення збірки коштів на Будівельний фонд В-ва „УВ“, ставши учасниками будівництва модерного українського Видавництва, та поширення журналу „Наші Позичії“, серед українського громадянства нашого терену.

Хай живе вільна українська демократична преса й її передові органи — газета „Українські Вісті“ й журнал „Наші Позичії“!

Хай живе УРДП як сила надхнення й прогресу в розвитку української революційної демократії й її преси!
ПРЕЗИДІЯ 4-ОЇ КРАЄВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ УРДП

В Бельгії 11 травня 1952 відбулася 3-тя краєва конференція УРДП. В конференції брав участь представник Центрального Комітету, лідер УРДП І. П. БАГРЯНИЙ, що прочитав для конференції доповідь на тему „ЗОВНІШНЯ Й ВНУТРІШНЯ СИТУАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ ТА НАШІ ЗАВДАННЯ“. Конференція пройшла в дуже добрій діловій атмосфері, в атмосфері моральної єдності. Було заслухано звіти доповіді, накреслено напрямні праці на майбутнє та вибрано нові керівні органи.

ХРОНІКА

У США вийшло перше-друге число (за березень-квітень) англійською й українською мовами бюлетеню „Рух“, неперіодичний додаток до часопису „Український Прометей“, добре редагований орган ДОБРУС-у, що містить низку цікавих статей та інших матеріалів, антимперіалістичного й антимосковського змісту.

Справа України на міжнародній арені активізується: італійське радіо-Рим улаштувало ряд пересилаць-оглядів української чужинської преси, зокрема органу Ватикану „Оссерваторе Романо“, що присвячені українській справі. Американськй часопис німецькою мовою „Нойе Цайтунг“ присвячує увагу „мігрантам Східної Європи, а провідна німецька газета „Тагес-шпигель“ як передовицю надрукувала статтю І. Багрянного „Народи Росії?“ В Мюнхені створено Інститут Сходу Європи, в Штутгарті виходить журнал „Остгойропа“, а при південнонімецькому радію посилає „Східноєвропейське студійне коло“, в дискусіях якого беруть участь емігранти з-за залізної засони, від українців — представник УНРади.

8. 3. в Мюнхені відбулися засідання Ініціативної Комісії в справі відновлення єдності православних українців.

30. 3. в м. Ньюарку (США) відбулася успішна протестна мітинг-маніфестація українців, скерована проти комуністичного й російського імперіалізму, на якій виступили владителі американці (сенатор А. Сміт, проф. д-р п. Манінг, голова демократичної партії Фред Е. М. Кіа, голова республіканської партії Г. Д. Геноріелсон, губернатор штату Нью-Йорк Т. Дьюї, сенатори Г. Ліне, М. Сміт, І. Айвс, Р. Гендріксон та багато інших сенаторів та членів конгресу), а також виступили в обороні України.

24. 4. в Берліні за участі 120 делегатів відкрився 3-ій конгрес Міжнародної Федерації Вільної Преси, в якому взяла участь українська делегація в такому складі: Д. Андрієвський, І. Багрянний, Голіян, Доїрїєвський, Кішка, Кошелівець, Косик, М. Ліванський, Б. Леванський, А. Мельник, Б. Панчук, М. Семчишин, В. Стахів, Ю. Чорноморський. 25. IV. відбулася маніфестація Федерації за участі президента Американського Комітету Вільної Європи адмірала Мілера, відомого французького публіциста Р. Арова, обербюргермайстра Берліну проф. Ройтера та американських політиків. Після закінчення конгресу І. Багрянний виступив через радіовисільню Берліну з зверненням до українського народу за залізною засоною, яке пересилає та кож радіо Рим.

У квітні член ВО УНРади М. Воскобійник відвідав українських емігрантів в Англії, де виготовив низку доповідей, та представництво ВО у Франції й склав візиту Васокопре священному Владиці Митрополитові Полкарпову й відоув наради з керівниками католицьких народів.